

HAMMARBY-SKARNÄCK HEMBYGDSFÖRENING

HEMBYGDSVANDRINGAR MED HAMMARBY-SKARNÄCK HEMBYGDSFÖRENING

6 juni 2018, en hembygdsvandring om Skarpnäcksfältets historia

En hembygdsvandring av Anders Wennersten.

Fotograf: Lennart Elovsson

Länk till filmen i Youtube (13 minuter): <https://www.youtube.com/watch?v=ew8ZEr9DJQ>

Anders Wennersten välkomnade de som samlats vid Bergholmstorpet, och öppnade med att berätta att när Stockholm Stad år 1922 köpte Skarpnäcks gård med omgivande marker fanns tanken att här bygga Stockholms flygplats, något som övergavs först tio år senare när den istället blev lokaliserad till Bromma.

När kriget kom beslutades att här anlägga ett flygfält. Den byggdes på rekordtid, från april till juli 1940. Den var under militär förvaltning i bara ett år, eftersom det visade sig att grundidén med att förlägga flygplats här var rätt betänklig. Sovjetisk underrättelsetjänst skaffade sig omedelbart kartor och detaljer om fältet, som en utmärkt angreppspunkt för en invasion av Stockholm, kanske inte vad som var tanken.

Det enda som är synligt av flygplatsen idag är staketet, som omgav hela fältet och som det finns rester av här och var. Under kriget var fältet bevakat av militära vakter, men dåtidens ungdom hade som sport att forcera stängslet och att lura vakterna. Efter några år uppläts fältet till en segelflygsklubb, som hade livlig verksamhet här under flera decennier. Här ordnades också stora och välbesökta motortävlingar. Här där vi står, nära tunnelbanan, fanns åskådarläktare med utsikt mot tävlingsbanan, som gick som en traingel längs de tre landningsbanorna, med en skarp böj i varje spets av triangeln.

Några riktigt stora arrangemang med tältläger har också förekommit. År 1958 hölls en drive-in-gudstjänst här där vi står i nuvarande Skarpnäcksparken, med hundratals bilar med gudstjänstbesökare, och med Stockholms biskop mässande på en tribun via stora högtalare.

Anders visade på två kartor, ett från 1968, med landningsbanorna kvar och det pågående bygget av Tyresövägen, och ett nytaget, med läget de ursprungliga landningsbanorna markerade.

Stadsplanen på Skarpnäcksfältet är i hög grad i form av ett rätvinkligt rutmönster. Ett undantag är här vid Brandparken mitt emot tunnelbanan, där det går ett diagonalt gångstråk, som följde en av landningsbanorna. Parkerna i stadsdelen har fått sina lägen där grundförhållandena var sämst och därmed svårast att bebygga. Vid Brandparken till exempel var marken sank.

Vi rör oss nu mot andra änden av fältet, nära Skarpnäcksvägen, där hangarerna var placerade. Det fanns en stor och en liten grönfärgad hangar, som tillsammans med en röd byggnad vid dåvarande hundkapplöpningsbanan var de enda byggnaderna på fältet. Den lilla hangaren var så smal så ett flygplan fick bara plats om vingarna togs bort, vilket var möjligt med flertalet segelflygplan.

Vi flyttar oss igen, nu till nuvarande sportfältet. Här passerade det stora diket, som många av oss äldre minns. Det var över två meter djupt. Under själva flygplatsen var diket täckt. Här är också platsen för de två flygplanskrascher som drabbat fältet. En skedde 1958, när segelflygets dragflygplan störtade här. Piloten hoppade i fallskärm men landade i ett träd och miste livet, en tråkig historia.

Den andra händelsen skedde strax innan kriget, innan flygplatsen anlades, när ett sovjetiskt tvåmotorigt flygplan på väg från Moskva nödlandade här och fastnade och bröts itu i det stora diket. (Anders visade en bild). Ett rykte säger att planet var lastat med guld, som Sovjet skulle sälja för att förstärka krigskassan.

Här en bit bort finns också de enda större träden på fältet, en dunge med kraftiga ekar. Intill dessa fanns på 1960- talet en basebollplan, vid den tiden en ganska ny sport i Sverige.

Med detta var vandringen avslutad, och de ca 25 deltagarna tackade Anders för en intressant vandring.

Många intressanta bilder visades under vandringen. De finns tillgängliga på nätet under www.skarpnackhembygd.se.

Refererat av Hans Severinson, februari 2021